



Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

92

Szerző pp.

Cím "A költő" és a sorsharag

Idő

"1913"

Forrás:

Budapest

Személy

Bp.

1913 11/3

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A költő és a sorsharag.

* *

A költőt Hazafi Vély Jánosnak hívják. Ne tessék azt hinni, hogy nyomtatási hiba az a Vély, tényleg Vélynek hívják és nem Veray-nak, amint azt a Hazafi és a János megkívánják. Mondom, a költőt Hazafi Vély Jánosnak hívják, öreg bus magyar, aki darutollas kalapot, attilát és csizmát hord és ebben a ma már ritka jelmezben árulja verseit az utcán, kávéházban és egyebütt.

Önök most azt mondják, tévedtem: mégis csak önöknek volt igazuk, Veray-nak hívják a fentirt Jánost és Hazafit, én pedig kijelentem, hogy mégis csak nekem van igazam. Tudhatnák önök, ha kellő irodalomtörténeti műveltségük volna, hogy az a bizonyos János, aki Hazafi és Veray volt, már néhány év előtt elköltözött oda, az alvilágba, Orfeusz, Tirtájosz és a többi költő mellé és ma már csak bánatos utódja, a Hazafi Vély János nevű öreg magyar az, aki mint valami kései igric, költője és terjesztője is a költeményeinek.

A napokban került elém jó Vély János, a Hazafi. A kávéházban ültem, mikor odatipegett asztalomhoz az öreg és kérő hangon nyujtotta felénk «Üdvözöllek jó nemzetem» című versét. «Támogassanak uraim» rebegte halkán, mire mi, mit tehetünk volna egyebet? — támogattuk. Megvettük a feljebbirt című költeményt.

És itt, ezen a ponton következik a sorsharag szerene.

Ne gondolják, hogy talán rossz volt a vers. Nem, a vers tényleg rossz volt, de mégis jobb, mint amilyenek az ős versei voltak, aki Veray néven nyomorította a magyar pegázust. És éppen ez az, ahol a szomorujáték kezdődik. A Veray nevű János verseit, mikor elének totyogott a darutollas, barátságos kis öreg ember, örömmel fogadtuk, mert tudtuk, hogy határtalan naivságokat és kápráztató együgyűségeket fogunk benne találni és a pár krajcárért, amit tiszteletdíj fejében átadtunk a megboldogult füzfapoétának, legalább nevetünk egy egészségeset. Szegény Vélynek az is a tragédiájához tartozik, hogy jobb füzfapoéta, mint az őse volt. Van fogalma a ritmusról, rimről, éppen ezért versei erőszakoltak, kinosak és nem mulattatók. Istenem, ha én komolyan akarok verset olvasni, olvashatom Ady Endrét, vagy az izlésem szerint való másik költőt is, miért olvassam Hazafi Vély Jánost?

Mikor az öreg költő leül az Andrássy-ut egyik padjára pihenni s el-elnézi a kocsi-uton száguldó fogatokat, gyönyörű nőket, ezt az egész nagyszerű világot, amelyben neki semmi része sincs, bizonyára el-elfogja a keserűség, ha eszébe jut néhai őse, a Veray. Hogy is ne! Hisz ő jobb költő, mint az volt, mégis a hálátlan nemzet amannak nemcsak kenyeret juttatott, hanem kalácsot is, országosan ismert nagy férfiú volt, aki, ha odament a fiatal diákokhoz és megveregette a vállukat, sorra nyíltak az erszények s kibujtak a krajcárak és hatosok. Míg ő, aki jobb poéta, nélkülöz és kinlódik. Hol itt az igazság?!

Nincs, nincs igazság! Jó Veray János rátarti, büszke legény volt öregkorára is, jókedvű és élénk kis ember, jó Vély János bánatos és kénytelen szerény félnökséggel állandó lelki kinok közt árulni a verseit: hátha elzavarják a kávéházi asztaltól? Abban a «támogassanak uraim»-ban annyi megalázkodás, annyi élehetetlenség volt, hogy meg kellett szánunk az öreget, meg kellett éreznünk azt a tragikus különbséget, amely az elbizakodott ő és a bánatos utód között van. Szóval már két súlyos átok nehezedik jó Hazafi Vély Jánoson: az egyik, hogy jobb poéta, mint az őse volt, — a másik, hogy élehetetlen.

De nem ez a legnagyobb baj. Az igazi, a véres tragédia, az benne van már ebben a névben: Hazafi Vély János. Abban a programban, amit ez a név kifejez, benne van: nem akarok más lenni, mint a dicső, a nagy, a páratlan János utóda, követője, tanítványa, vagy a valóságban — epigonja.

Minden nagy embernek vannak epigonjai. A Petőfi nimbuszától megszédült tehetségtelenek ötven évig irták az álpetőfikölteményeket, még ma is vannak fiók Szekspirek, talmi Bismarckok és zselnapoleonok. A valódi nagyságnál egyik kellemetlen velejárója az a sok kullancs, amely belékapaszkodik a nagy férfiú hagyatékába és dicstellenül folytatja, amit amaz dicsőn kezdett.

De hagyján: nagy zsenik epigonjának lenni tehetségtelenségre vall, de hogy mit jelent Hazafi Veray János nyomdokait követni s mint ideált maga elé tüzni, erre nincsen szó. Ez maga a bánat és a könyező szomorúság, mert ezen már nevetni sem lehet, olyan fájdalmas szegénység.

Jó Vély János, nincs igazad! És mikor ott alszol egy kemény fapadon az Andrássy-uton és álmodban elvonul előtted ennek a világnak minden öskomiszszága, hidd el, a világnak van igaza. Peched volt, mikor ideált kerestél és találtál, a világ nem tehet róla — bocsáss meg hátátlan nemzetednek.

pp.